

Του **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΑΡΕΤΑΙΟΥ**
e.aretaios@realnews.gr

Την ώρα που η Αγκυρα συνεχίζει τις πολιτικές έντασης με την Ελλάδα, προσπαθώντας να διατηρήσει ένα συγκρουσιακό κλίμα, η τουρκική κοινή γνώμη πολύ λίγο ασχολείται με τα ελληνοτουρκικά, καθώς η μεγάλη πρόκληση για τον μέσο Τούρκο πολίτη παραμένει η οικονομία.

Σύμφωνα με πρόσφατη δημοσκόπηση της έγκριτης εταιρείας δημοσκοπήσεων Metroroll, το 72,6% των ερωτηθέντων εκτιμά ότι η οικονομική κατάστασή του επιδεινώθηκε, τάση που καταγράφεται και από άλλες σχετικές έρευνες. Χαρακτηριστικό του κλίματος είναι ότι, σύμφωνα με την έρευνα της Metroroll, το 41% των ψηφοφόρων του ΑΚΡ και το 58% των ψηφοφόρων του Κόμματος Εθνικιστικής Δράσης (ΜΗΡ) θεωρούν ότι η οικονομική τους κατάσταση έχει χειροτερέψει, ενώ για τους ψηφοφόρους της αντιπολίτευσης τα ποσοστά αυτά είναι πολύ μεγαλύτερα.

Η κατάσταση της οικονομίας «ροκανίζει» αργά αλλά σταθερά, σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις, τη δημοτικότητα του **Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν** και του ΑΚΡ.

Δεκατρείς δημοσκοπήσεις

Στην τελευταία δημοσκόπηση της Metroroll, οι πολίτες που δεν εγκρίνουν το έργο του Ερντογάν αυξήθηκαν κατά 2,1% τον Ιούλιο σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα και έχουν φτάσει στο 53,7%. Το ποσοστό όσων εγκρίνουν το έργο του Τούρκου Προέδρου μειώθηκε κατά 2,7% και βρίσκεται σήμερα στο 41,5%.

Σύμφωνα με τον μέσο όρο 13 δημοσκοπήσεων για τον Ιούνιο, το ΑΚΡ κατέγραψε μείωση κατά 0,8% και βρίσκεται στο 29,6%, το ΜΗΡ στο 6,7%, το CHP είναι στο 26,5%, το ΙΥΙ στο 15,7%, το φιλοκουρδικό ΗΔΡ στο 10,4%, το ΔΕΒΑ του **Αλί Μπαμπατζάν** στο 4,1% και τα υπόλοιπα κόμματα κάτω του 1,7%.

Όπως επισημαίνουν Τούρκοι αναλυτές με τους οποίους συνομιλεί η **Realnews**, η «αιμορραγία» του ΑΚΡ είναι αργή αλλά σταθερή και οφείλεται κυρίως στην κατάσταση της οικονομίας, η οποία συνεχίζει να επειδενώνεται. Συνεπώς, όπως εκτιμούν, η κυβέρνηση προσπαθεί να προσανατολίσει την προσοχή της κοινής γνώμης -και κυρίως των ψηφοφόρων του ΑΚΡ και του ΜΗΡ- στην εξωτερική πολιτική, με το αφήγημα ότι η Τουρκία «βάλλεται» από παντού και ότι η Αγκυρα δίνει έναν αγώνα επιβίωσης του έθνους.

Ωστόσο, οι δημοσκοπήσεις δείχνουν ότι η εξωτερική πολιτική δεν φαίνεται να είναι στις προτεραιότητες των πολιτών. Σε όλες τις σχετικές έρευνες, προτεραιότητες είναι η οικονομία, το κόστος ζωής και η ανεργία, ενώ η εξωτερική πολιτική βρίσκεται πολύ χαμηλά στην ιεράρχηση των ζητημάτων που απασχολούν την τουρκική κοινή γνώμη.

Σε αυτό το πλαίσιο, η εξαγγελία για έρευνες του καινούργιου τουρκικού γεωτρύπανου στη Μεσόγειο έρχεται να στηρίξει το αφήγημα ότι η Τουρκία είναι μια ανεξάρτητη και ισχυρή χώρα, που αναμένεται να βρει τις δικές της πηγές ενέργειας. Το συγκεκριμένο αφήγημα, όπως δείχνουν οι δημοσκοπήσεις, δεν είναι αρκετό για να σταματήσει την εξασθένηση της δημοτικότητας του Ερντογάν, του ΑΚΡ και των εθνικιστών συμμάχων τους.

Η αντιπολίτευση

Την ίδια ώρα, στο εσωτερικό της χώρας καταγράφεται μια αργή αλλά σταθερή μετατόπιση της πολιτικής δυναμικής. Η αντιπολίτευση φαίνε-

Η ακιήλεις πτέρνα του «σουητάνου»

Τρεις στους τέσσερις πολίτες της Τουρκίας αδιαφορούν για το αφήγημα ισχύος που παρουσιάζει ο Ερντογάν, καθώς διαπιστώνουν ότι οι συνθήκες της ζωής τους έχουν επιδεινωθεί

ται να είναι σε θέση να θέσει τη δική της ατζέντα σε ορισμένα ζητήματα που αφορούν άμεσα τους Τούρκους πολίτες, αναγκάζοντας έτσι την κυβέρνηση να αλλάξει πολιτικές και να προσαρμόζεται αναλόγως. Πιο πρόσφατο παράδειγμα είναι η έκκληση του **Κεμάλ Κιλιπντάρογλου** στους φοιτητές να μην αποπληρώσουν τα δάνεια που έχουν πάρει για τις σπουδές τους, υποσχόμενος πως, όταν το κόμμα του έρθει στην εξουσία, θα καταργήσει το σύστημα που υποχρεώνει τους φοιτητές να

αποπληρώνουν τα δάνεια αυτά με μεγάλους τόκους. Ο δανεισμός αφορά περίπου 3 εκατομμύρια φοιτητές. Μετά τις αντιδράσεις αυτές, και ενώ στο Twitter το hashtag **ThankyouKilicdaroglu** έχει γίνει ιδιαίτερα δημοφιλές, η κυβέρνηση ανακοίνωσε ότι τα δάνεια θα γίνουν άτοκα και ότι θα ξεκινήσει διαδικασία επιστροφής χρημάτων σε φοιτητές που τα έχουν αποπληρώσει. Ο Κ. Κιλιπντάρογλου καλεί τώρα για μια γενναία μεταρρύθμιση του νόμου για τις συντάξεις και στην Τουρκία κυριαρχεί σήμερα η προσδοκία ότι η κυβέρνηση θα κάνει και σε αυτό το ζήτημα μια αλλαγή πορείας, ακολουθώντας ουσιαστικά τις προτάσεις της αντιπολίτευσης. Το πρώτο σημάδι της αλλαγής αυτής φάνηκε πριν από μήνες, όταν, μετά από συστηματική αντιμεταναστευτική ρητορική της αντιπολίτευσης, η κυβέρνηση άλλαξε πορεία και άρχισε να εμφανίζεται πιο αυστηρή στο προσφυγικό. Πολιτικοί αναλυτές στην Τουρκία εκτιμούν ότι η δυναμική αυτή έχει τη δυνατότητα να ενισχύσει την αντιπολίτευση και σταδιακά να πείσει περισσότερους αναποφάσιτους. Σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις, οι αναποφάσιτοι παραμένουν σε πολύ υψηλά ποσοστά, περίπου στο 15%, και αποτελούν τη μεγάλη πρόκληση της αντιπολίτευσης, καθώς δεν φαίνεται ακόμα να έχει πείσει τόσο ώστε να καταγράφονται μαζικές μετατοπίσεις ψηφοφόρων υπέρ της.

g.paganis@realnews.gr

η άποψη
του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΓΑΝΗ**

Μαθήματα Ιστορίας

ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΛΙΓΕΣ ΗΜΕΡΕΣ, οπαδοί ενός από τα δημοφιλέστερα ποδοσφαιρικά κλαμπ της Τουρκίας (Φενερμαχτσέ), σε μια κίνηση που προκάλεσε διεθνείς αντιδράσεις, στη διάρκεια της αναμέτρησης με την ουκρανική Ντιναμό Κιέβου για τον δεύτερο προκριματικό γύρο του Τσάμπιονς Λιγκ, άρχισαν να φωνάζουν ρυθμικά το όνομα του Ρώσου Προέδρου Βλαντιμίρ Πούτιν. Είναι προφανές ότι το έκαναν για να πικάρουν τους Ουκρανούς ποδοσφαιριστές (κάποιοι από αυτούς άφησαν τα αυτόματα και τα κράνη για να παίξουν μπάλα), αλλά είναι επίσης δεδομένο ότι στη συνείδηση του εθνικιστικού κοινού της Τουρκίας ο Πούτιν είναι ήρωας! Η γενιά που εκπαιδεύει ο Ερντογάν έχει ήδη αφομοιώσει το πρώτο μάθημα, ότι δηλαδή ο αναθεωρητισμός δεν είναι κάτι κακό και βεβαίως αν μας αρέσουν μια πόλη, ένα νησί, μια χώρα, δεν είναι επιλήψιμο να τα καταλάβουμε με τη δύναμη των όπλων. Ανα-

ρωπιέμαι πόσο θα εκνευριστεί ο γιαλαντζή σουλτάνος αν κάποιος του αποκαλύψει ότι ακόμα και τα μαθήματα ισχύος πρώτοι οι Έλληνες τα δίδαξαν. Αγαπημένη μου στιγμή της Ιστορίας των αρχαίων προγόνων μας ο διάλογος που μεταφέρει ο ίδιος ο Θουκυδίδης (τον οποίο εντόπισα και σας μεταφέρω σε νέα ελληνικά). Τον Μάρτιο του 416 π.Χ., οι πρέσβεις των Αθηνών, απευθυνόμενοι στους Μηλίους, που τελούσαν υπό ναυτικό αποκλεισμό ως άποικοι των Λακεδαιμονίων, είπαν, μεταξύ άλλων: «Αφού ξέρετε και ξέρουμε ότι κατά την κρίση των ανθρώπων το δίκαιο λογαριάζεται όταν υπάρχει ίση δύναμη για την επιβολή του και ότι, όταν αυτό δεν συμβαίνει, οι δυνατοί κάνουν ό,τι τους επιτρέπει η δύναμή τους και οι αδύναμοι υποχωρούν και αποδέχονται...». Βεβαίως, ακολούθησε σφαγή άνευ προηγουμένου, με τους Αθηναίους να ισοπεδώνουν το νησί.